Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kümnes koda)

23. oktoober 2025 *

Eelotsusetaotlus – Direktiiv (EL) 2015/2302 – Pakettreisid ja seotud reisikorraldusteenused – Pakettreisi teenuste osutamine – Osutatud teenuste mittevastavus – Artikli 14 lõige 1 – Õigus asjakohasele hinnaalandusele – Artikli 14 lõige 2 – Õigus asjakohasele hüvitisele – Artikli 14 lõike 3 punkt b – Asjaolud, mis välistavad reisija õiguse hüvitisele – Osutatud teenuste mittevastavus, mis tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu – Süü tõendamine – Artikkel 4 – Ühtlustamise tase – Tagasimaksmine täies ulatuses hoolimata osaliselt osutatud teenustest – Artikkel 1 – Tarbijakaitse kõrge tase – Artikkel 25 – Sanktsioonid – Artikli 3 punkt 12 – Mõiste „vältimatud või erakorralised asjaolud“ – Avaliku võimu akt

Kohtuasjas C-469/24 [Tuleka] [i],

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Rzeszówi rajoonikohus, Poola) 27. märtsi 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. juulil 2024, menetluses

B. F. (1),

B. F. (2)

versus

Z. sp. z o.o.,

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: E. Regan koja presidendi ülesannetes, kohtunikud D. Gratsias ja B. Smulders (ettekandja),

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

* Kohtumenetluse keel: poola.

[i] Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja D. Lutostańska,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, S. Šindelková ja J. Vláčil,

– Kreeka valitsus, esindajad: Z. Chatzipavlou ja C. Kokkosi,

– Euroopa Komisjon, esindajad: I. Rubene ja A. Szmytkowska,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (ELT 2015, L 326, lk 1), artiklit 1, artikli 3 punkti 12, artiklit 4 ja artikli 14 lõikeid 1–3.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt reisijate B. F-i (1) ja B. F-i (2) ning teiselt poolt reisikorraldaja Z. sp. z o.o. vahelises kohtuvaidluses tagasimaksmis- ja hüvitisnõude üle, mille need kaks reisijat esitasid pakettreisi järel, mis ei toimunud kokkulepitud viisil.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 2015/2302 põhjendustes 3 ja 31 on märgitud:

„(3) [ELTL] artikli 169 lõikes 1 ja artikli 169 lõike 2 punktis a on sätestatud, et liit aitab tagada kõrgetasemelist tarbijakaitset meetmetega, mis on võetud [ELTL] artikli 114 põhjal.

[…]

(31) Reisijad peaksid samuti saama lõpetada pakettreisilepingu igal ajal enne pakettreisi algust, tasudes selle eest asjakohase ja põhjendatud lõpetamistasu, võttes arvesse eeldatavat kulude kokkuhoidu ja reisiteenuste alternatiivsest kasutamisest tulenevat tulu. Samuti peaks neil olema õigus pakettreisileping lõpetada lõpetamistasu maksmata, kui pakettreisi teenuste osutamist mõjutavad märkimisväärselt vältimatud ja erakorralised asjaolud. Kõnealused asjaolud võivad hõlmata näiteks sõjategevust, muid tõsiseid julgeolekuprobleeme, nagu terrorism, märkimisväärseid ohte inimese tervisele, nagu raske haiguse puhang reisisihtkohas, või loodusõnnetusi, nagu üleujutused, maavärinad, või ilmastikutingimused, mis muudavad võimatuks reisida sihtkohta turvaliselt pakettreisilepingus ette nähtud viisil.“

4 Direktiivi artiklis 1 „Reguleerimisese“ on ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele ning kõrgetasemelise ja võimalikult ühtlase tarbijakaitse saavutamisele, ühtlustades liikmesriikide õigus- ja haldusnormide teatavaid aspekte, mis puudutavad reisijate ja ettevõtjate vahel sõlmitud pakettreisilepinguid ja seotud reisikorraldusteenuste lepinguid.“

5 Direktiivi artiklis 3 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

12) „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ – olukord, mis ei ole sellele viitava poole kontrolli all ja mille tagajärgi ei oleks saanud vältida isegi kõigi mõistlike meetmete võtmise korral;

13) „mittevastavus“ – pakettreisis sisalduvate reisiteenuste osutamata jätmine või mittenõuetekohane osutamine;

[…]“.

6 Direktiivi artikkel 4 „Ühtlustamise tase“ on sõnastatud järgmiselt:

„Kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti, ei säilita ega kehtesta liikmesriigid oma siseriiklikus õiguses selliseid sätteid, mis erinevad käesoleva direktiiviga kehtestatust, sealhulgas rangemaid ega vähem rangeid sätteid, millega tagataks reisijate kaitse erinev tase.“

7 Direktiivi 2015/2302 artiklis 13 „Vastutus pakettreisi teenuste osutamise eest“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et korraldaja vastutab pakettreisilepingus sisalduvate reisiteenuste osutamise eest olenemata sellest, kas selliseid teenuseid peab osutama korraldaja või teised reisiteenuse osutajad.

Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada oma siseriiklikus õiguses sätted, millega nähakse ette ka vahendaja vastutus pakettreisi teenuste osutamise eest. Sellisel juhul kohaldatakse artikli 7, III peatüki, käesoleva peatüki ja V peatüki kohaseid korraldaja suhtes kohaldatavaid sätteid *mutatis mutandis* ka vahendaja suhtes.

[…]

3. Kui mis tahes reisiteenust ei osutata kooskõlas pakettreisilepinguga, heastab korraldaja mittevastavuse, v.a juhul, kui:

a) see on võimatu või

b) sellega kaasnevad ebaproportsionaalsed kulud, võttes arvesse mittevastavuse ulatust ja mõjutatud reisiteenuste väärtust.

Kui korraldaja ei heasta mittevastavust käesoleva lõike esimese lõigu punkti a või b kohaselt, kohaldatakse artiklit 14.

[…]

5. Juhul kui pakettreisilepingus kokkulepitud viisil ei ole võimalik osutada olulist osa reisiteenustest, pakub korraldaja reisijale lisatasuta muid sobivaid, võimaluse korral lepingus kokkulepituga samaväärse või kõrgema kvaliteediga teenuseid pakettreisi jätkumise ajal, sealhulgas juhul, kui reisija tagasipöördumist lähtekohta ei tagata kokkulepitud viisil.

Kui pakutavad muud teenused on pakettreisilepingus kokkulepitutest madalama kvaliteediga, tagab korraldaja reisijale asjakohase hinnaalanduse.

Reisija võib keelduda pakutavatest muudest teenustest üksnes juhul, kui need ei ole võrreldavad lepingus kokkulepituga või kui tagatud hinnaalandus ei ole piisav.

[…]“.

8 Direktiivi artiklis 14 „Hinna alandamine ja kahju hüvitamine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et reisijal on õigus asjakohasele hinnaalandusele iga ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, v.a juhul, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus tulenes reisijast.

2. Reisijal on õigus saada korraldajalt asjakohast hüvitist igasuguse kahju eest, mida reisija kannab mis tahes mittevastavuse tõttu. Hüvitis makstakse välja põhjendamatult viivitamata.

3. Reisijal ei ole õigust kahju hüvitamisele, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus:

a) tuleneb reisijast;

b) tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu, või

c) tuleneb vältimatutest ja erakorralistest asjaoludest.

[…]“.

9 Direktiivi artikkel 25 „Karistused“ on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende rakendamine. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“

Poola õigus

10 24. novembri 2017. aasta seaduse pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste kohta (ustawa o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych) (*Dz. U.* 2017, jrk nr 2361) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „pakettreisiseadus“) on artiklis 4 ette nähtud:

„[…]

15) „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ – olukord, mis ei ole sellele viitava poole kontrolli all ja mille tagajärgi ei oleks saanud vältida isegi kõigi mõistlike meetmete võtmise korral;

16) „mittevastavus“ – pakettreisis sisalduvate reisiteenuste osutamata jätmine või mittenõuetekohane osutamine;

[…]“.

11 Pakettreisiseaduse artiklis 50 on sätestatud:

„1. Reisijal on õigus hinnaalandusele mis tahes ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, v.a juhul, kui see tuleneb reisija ainuisikulisest tegevusest või tegevusetusest.

2. Reisijal on õigus saada hüvitist igasuguse kahju eest, mis on tekkinud mittevastavuse tõttu. Reisikorraldaja maksab hüvitise välja viivitamata.

3. Reisijal ei ole õigust kahju hüvitamisele, kui reisikorraldaja tõendab, et mittevastavus:

1) tuleneb reisija süüst;

2) tuleneb kolmandast isiku süüst, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu;

3) tuleneb vältimatutest ja erakorralistest asjaoludest.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

12 Põhikohtuasja hagejad sõlmisid 27. juulil 2022 põhikohtuasja kostjaga lepingu, mis sisaldas reisi ja kõik hinnas majutust Albaanias asuvas viietärnihotellis ajavahemikul 1. septembrist kuni 8. septembrini 2023 ning mille hind oli 8696 Poola zlotti (PLN) (ligikaudu 2048 eurot).

13 Reisi esimesel päeval ärkasid põhikohtuasja hagejad hotelli kahe basseini lammutustööde müra peale. Lammutustööd kestsid hagejate reisi esimesel neljal päeval ajavahemikus 7.30–19.30. Lammutustöödeks andsid korralduse Albaania ametiasutused ning need viidi läbi meedia esindajate ja politsei juuresolekul. Tööde käigus lammutati basseinid, mereäärne promenaad, sillutatud kaldaala koos juurdepääsuga merele ja kaldataristu.

14 Hotellis viibimise ajal pidid põhikohtuasja hagejad ootama toidu kättesaamist pikkades järjekordades ja minema kohale ettenähtud ajavahemiku alguses, sest serveeritavat toitu oli vähe. Samuti ei pakutud suupisteid, mida pidi serveeritama kell 17.00.

15 Lisaks algasid hagejate hotellis viibimise viimasel kolmel päeval hotelli viienda korruse ehitustööd. Töödeks vajalikke ehitusmaterjale veeti liftidega, mida kasutasid hotelli külastajad.

16 Pärast reisi lõppu nõudsid põhikohtuasja hagejad põhikohtuasja kostjalt 22 696 zloti (ligikaudu 5346 eurot) suuruse hüvitise maksmist: 8696 zlotti (ligikaudu 2048 eurot) hüvitisena materiaalse kahju eest seetõttu, et põhikohtuasja kostja jättis õigusvastaselt täitmata pakettreisilepingu, ja 14 000 zlotti (ligikaudu 3298 eurot), et hüvitada neile tekitatud mittevaraline kahju.

17 Põhikohtuasja kostja vaidles kõnealuse summa maksmisele vastu. Ta väitis, et kuna lammutustöid tehti Albaania ametiasutuste otsusel, mida tuli aktsepteerida, sattus ta vältimatusse ja ettenägematusse olukorda, mis vabastab ta kohustusest maksta põhikohtuasja hagejatele hüvitist. Kostja märgib veel, et ta oli hagejatele pakkunud 750 zloti (ligikaudu 165 eurot) väärtuses puhkusekupongi, et hüvitada lammutustöödest tingitud mittevastavus reisil.

18 Vaidlust lahendav eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esiteks teada, kas direktiiviga 2015/2302 on kooskõlas pakettreisiseaduse artikli 50 lõike 3 punkt 2, milles on sätestatud, et reisijal ei ole õigust saada hüvitist või kahjutasu mittevastavuse eest, kui reisikorraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb niisuguse kolmanda isiku süüst, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see oli ettenägematu ja vältimatu.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates välistab direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punkt b kõnealuse reisikorraldaja poolt reisijale hüvitise maksmise, kui reisikorraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu, ilma et reisikorraldaja peaks tõendama selle kolmanda isiku süü olemasolu. Reisikorraldaja kohustus tõendada kolmanda isiku süüd, mis on ette nähtud pakettreisiseaduse artikli 50 lõike 3 punktis 2, on selle kohtu hinnangul vastuolus direktiiviga 2015/2302 läbi viidud täieliku ühtlustamisega, mis on ette nähtud selle direktiivi artiklis 4 ja mida kinnitab ajalooline tõlgendus, mis lähtub artiklist 8 nõukogu 13. juuni 1990. aasta direktiivis 90/314/EMÜ reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta (EÜT 1990, L 158, lk 59; ELT eriväljaanne 13/10, lk 132), mis tunnistati kehtetuks direktiiviga 2015/2302. Süü tingimus nõuab, et analüüsitaks nii objektiivset elementi, st käitumise õigusvastasust, kui ka subjektiivset elementi, st toimepanija käitumist, ilma et seda oleks direktiivis 2015/2302 ette nähtud.

20 Teiseks – võttes arvesse asjaolu, et põhikohtuasja kostja osutas põhikohtuasja hagejatele pakettreisilepingus ette nähtud teenuseid vaid väga väikeses osas – soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 1 alusel võib rahuldada nende hagejate nõude maksta tagasi kogu summa, mille nad põhikohtuasja kostjale pakettreisi eest maksid.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et keeleliselt hõlmab mõiste „asjakohane hinnaalandus“ ka maksimaalset hinnaalandust ja seega lubab mõiste maksta reisijate tasutud hinna tagasi täies ulatuses. Niisugune maksimaalne hinnaalandus oleks põhjendatud, kui leitakse, et reisikorraldaja osutas teenust, millel puudub väärtus.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul võib maksimaalne hinnaalandus olla samuti põhjendatud juhul, kui mittevastavus kokkulepitule oli reisijate jaoks tõsine. Seda lähenemisviisi toetab direktiivi 2015/2302 põhjendus 3, millest nähtub, et selle direktiivi eesmärk on aidata kaasa kõrgetasemelise tarbijakaitse saavutamisele. Kõnealust eesmärki silmas pidades peaks tõsisele mittevastavusele vastama niisugune mittevastavuse tase, mille tõttu on reisikorraldaja pakutav teenus väärtusetu.

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski tekkinud küsimus, kas juhul, kui hoolimata tõsisest mittevastavusest on reisijad saanud teenustest minimaalsel määral kasu, võib nende nõude maksta tasutud hind tagasi täies ulatuses siiski rahuldada, võttes arvesse liidu seadusandja taotletavaid eesmärke. Tema hinnangul tulebki seda teha.

24 Kolmandaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et arvestades kasvavat ja meedias kajastatavat konflikti Albaania ametiasutuste ja põhikohtuasjas kõne all oleva hotelli omaniku vahel, võib põhikohtuasja kostjat kui oma kutsealal tegutsevat teenuste osutajat pidada vastutavaks selle eest, et ta ei ole seda konflikti ette näinud.

25 Selles kontekstis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõigetes 1 ja 2 osutatud õigusega asjakohasele hinnaalandusele kogu mittevastavuse kestuse eest ja õigusega asjakohasele hüvitisele mittevastavuse tõttu tekkinud kahju eest soovitakse mittevastavuse korral üksnes taastada lepinguline tasakaal asjaomaste poolte vahel, või iseloomustab neid õigusi ka sanktsioneeriv ja hoiatav olemus selleks, et tagada tarbijakaitse kõrge tase.

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kui lähtuda sellest, et direktiivi 2015/2302 vastuvõtmisega soovis liidu seadusandja samuti hoida ära seda, et pakettreiside korraldajad tolereerivad mittevastavust, ei takistaks asjaolu, et tarbijad said teatavaid teenuseid kasutada, nende tasutud summa tagasimaksmist täies ulatuses. Nimelt saab reisikorraldajatelt nõuda, et nad analüüsiksid turismireiside turgu, kontrollides, kas konkreetsed mittevastavust põhjustavad ohud on olemas. Seega tooks õigus asjakohasele hinnaalandusele kaasa tarbijate täieliku kaitse, sest juhuks, kui analüüsi nõuetekohaselt ei tehtaks, oleks ette nähtud sanktsioonid.

27 Neljandaks ja viimaseks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas avaliku võimu akt võib kuuluda mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ alla direktiivi 2015/2302 artikli 3 punkti 12 tähenduses. Ta märgib, et niisugune akt ei allu selle adressaadi kontrollile selles mõttes, et viimane on asjaomase ametiasutusega alluvussuhtes. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et haldusmenetlus, mille tulemusel selline akt vastu võetakse, põhineb õigusnormidel, kestab teatava aja ja võimaldab selle akti adressaadi osalemist. Lisaks antakse adressaadile võimalus esitada selle akti peale edasikaebus. Peale selle on liidu seadusandja direktiivi 2015/2302 põhjenduses 31 mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ tähendust täpsustanud. Need võivad hõlmata näiteks sõjategevust, terrorismi, rasket haiguse puhangut reisisihtkohas või loodusõnnetusi, nagu üleujutused, maavärinad, või ilmastikutingimused, mis muudavad võimatuks reisida sihtkohta turvaliselt pakettreisilepingus ette nähtud viisil. See loetelu ei võimalda eeldada, et selline avaliku võimu akt nagu otsus, milles antakse korraldus lammutada üks osa turismitaristust, on vältimatu ja erakorraline asjaolu.

28 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy w Rzeszowie (Rzeszówi rajoonikohus, Poola) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2015/2302] artikli 14 lõike 3 punkti b koostoimes artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisuguse riigisisese õigusnormi nagu [pakettreisiseaduse] artikli 50 lõike 3 punkti 2 kohaldamine ulatuses, milles see õigusnorm kohustab reisikorraldajat tõendama süü olemasolu, kui see tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepinguga hõlmatud reisiteenuste osutamisega, kui mittevastavust ei ole võimalik ette näha ega vältida?

2. Kas direktiivi [2015/2302] artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisiseste õigusnormide tõlgendamine nii, et asjakohase hinnaalanduse tegemine iga mittevastavuse ajavahemiku eest võib kaasa tuua reisijate makstud hinna tagasimaksmise täies ulatuses tõsise mittevastavuse tõttu, isegi kui reisijad kasutasid osa reisikorraldaja osutatud teenustest?

3. Kas direktiivi [2015/2302] artikli 14 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et õigus hinnaalandusele iga mittevastavuse ajavahemiku eest ja mis tahes mittevastavusest tuleneva kahju hüvitamise nõue taastavad üksnes lepingulise tasakaalu või on need nõuded ka sanktsioneeriva laadiga ja heidutavad reisikorraldajat mittevastavusi lubamast?

4. Kas direktiivi [2015/2302] artikli 3 punkti 12 tuleb tõlgendada nii, et avaliku võimu aktid, sealhulgas valitsuse esindaja otsus hotell lammutada, ei kuulu mõiste „vältimatud ja erandlikud asjaolud“ alla?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

29 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punkti b koostoimes selle direktiivi artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et kui pakettreisiteenuste mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu, peab reisikorraldaja selleks, et vabaneda vastutusest reisija ees, tõendama, et mittevastavus on tingitud kolmanda isiku süüst.

30 Direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punktis b on ette nähtud, et reisijal ei ole õigust kahju hüvitamisele, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu.

31 Kuna direktiivis 2015/2302 ei ole selles sättes kasutatud mõistet „tuleneb“ määratletud ega ka otsesõnu viidatud liikmesriikide õigusele selle mõiste tähenduse kindlaksmääramiseks, tuleb seda tõlgendada autonoomselt, võttes arvesse selle tähendust tavakeeles, mõiste kasutamise konteksti ja kõnealuse direktiiviga taotletavaid eesmärke (vt selle kohta 8. juuni 2023. aasta kohtuotsus UFC – Que choisir ja CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 30. aprilli 2025. aasta kohtuotsus Galte, C-63/24, EU:C:2025:292, punktid 28 ja 29 ning seal viidatud kohtupraktika).

32 Tavakeeles tähendab väljend „tuleneb [isikust]“ seda, et mingi tegu on selle isiku käitumise tagajärg, ilma et see tingimata tähendaks, et see käitumine kujutab endast kas tahtlikult või hooletusest toime pandud kohustuse rikkumist, mis on sellele isikule kas kohaldatava riigisisese õiguse või lepingutingimusega pandud. Seega hõlmab direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punktis b kasutatud väljend „tuleneb kolmandast isikust“ tõepoolest ka olukorda, kus reisiteenuste mittevastavus on tekkinud selle kolmanda isiku „süü“ tagajärjel. Kõnealusel väljendil on siiski veel laiem tähendus, mis hõlmab ühtlasi olukorda, kus see mittevastavus tuleneb kolmanda isiku „mittesüülisest“ käitumisest.

33 Seega – võttes arvesse direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punktis b kasutatud väljendi „tuleneb“ tähendust tavakeeles – tuleb asuda seisukohale, et see säte võimaldab reisikorraldajal vabaneda oma kohustusest maksta reisijale hüvitist, kui ta tõendab, et mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, ilma et oleks vaja tõendada, et mittevastavus tuleneb selle isiku süüst.

34 Niisugust tõlgendust kinnitab ka kontekst, milles seda väljendit kasutatakse. Nimelt on direktiivi 2015/2302 IV peatükki „Pakettreisi teenuste osutamine“ kuuluvate artiklitega 13 ja 14 kehtestatud reisikorraldajate ühtlustatud lepingulise vastutuse kord, mida iseloomustab korraldajate mittesüüline vastutus ja nende juhtude, mil nad võivad vastutusest vabaneda, ammendav määratlemine (vt selle kohta 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus FTI Touristik (pakettreis Kanaari saartele), C-396/21, EU:C:2023:10, punkt 25).

35 Konkreetsemalt on direktiivi artikli 13 „Vastutus pakettreisi teenuste osutamise eest“ lõikes 1 ette nähtud, et liikmesriigid tagavad, et reisikorraldaja vastutab pakettreisilepingus sisalduvate reisiteenuste osutamise eest olenemata sellest, kas selliseid teenuseid peab osutama korraldaja ise või teised reisiteenuse osutajad. Sama artikli lõikes 3 on täpsustatud, et kui mis tahes reisiteenust ei osutata kooskõlas pakettreisilepinguga, peab korraldaja mittevastavuse üldjuhul heastama; juhul, kui ta seda ei tee, on reisijal õigus hinnaalandusele ja hüvitisele vastavalt nimetatud direktiivi artikli 14 lõigetele 1 ja 2. Reisikorraldaja on seega põhimõtteliselt vastutav pakettreisiteenuste osutamata jätmise eest ja seda sõltumata võimalikust süüst, mis tal või tema teenuste osutajatel oleks nende teenuste osutamisel olnud.

36 Kuigi direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõikes 2 on kehtestatud reisikorraldaja mittesüülise vastutuse põhimõte mis tahes kahju eest, mis on reisijale tekkinud osutatud teenuste mittevastavuse tõttu, võimaldab sama artikli lõige 3 reisikorraldajal vastutusest vabaneda, kui ta tõendab, et mittevastavus kuulub ühe lõike 3 punktides a–c ammendavalt loetletud juhu alla. Neile kolmele juhule on ühine, et mittevastavus tuleneb korraldajast väljapoole jäävast allikast, st reisijast endast, kolmandast isikust, kes ei ole seotud reisiteenuse osutamisega, või erakorralistest asjaoludest. Kõnealuse lõike 3 punktides b ja c on ette nähtud lisatingimus, mille kohaselt mittevastavus, mis tuleneb kolmandast isikust või erakorralistest asjaoludest, peab olema vältimatu. Seevastu ei ole üheski neist kolmest juhust küsimuse all „süü“.

37 Viimaseks olgu märgitud direktiiviga 2015/2302 taotletava eesmärgi kohta, et artiklist 1 nähtub, et direktiivi eesmärk on muu hulgas aidata kaasa tarbijakaitse kõrge taseme saavutamisele. Selle direktiivi artikli 14 lõike 3 punktile b käesoleva kohtuotsuse punktis 33 antud tõlgendus võimaldab tagada tarbijakaitse niisuguse taseme, kuna reisikorraldaja, kes soovib selle sätte alusel – tulenevalt asjasse puutuvate reisiteenuste mittevastavusest – vabaneda oma vastutusest, ei pea tõendama mitte ainult seda, et mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud reisiteenuste osutamisega, vaid ka seda, et mittevastavus on ettenägematu või vältimatu. Kõnealuses direktiivis ei saa taotletava tarbijakaitse sellise taseme tagamise eesmärk õigustada seega iseenesest seda, et reisikorraldaja on kohustatud tõendama kolmanda isiku süüd selleks, et mittevastavuse korral vabaneda oma vastutusest kõne all oleva tarbija ees.

38 Lisaks – kuivõrd direktiivi 2015/2302 artiklis 4 on ette nähtud, et kui samas direktiivis ei ole sätestatud teisiti, ei või liikmesriigid säilitada ega kehtestada oma riigisiseses õiguses rangemaid ega vähem rangeid sätteid, millega tagataks reisijate kaitse erinev tase võrreldes sellega, mis on ette nähtud selles direktiivis, ning kuna direktiiv ei sisalda sätet, mis võimaldaks liikmesriikidel kehtestada või säilitada õigusnorme, millega tagataks reisijate kaitse erinev tase võrreldes sellega, mis on ette nähtud direktiivi artikli 14 lõike 3 punktis b – ei või liikmesriigid säilitada ega vastu võtta riigisisest õigusnormi, mille alusel vabastatakse reisikorraldajad kahju hüvitamise

kohustusest pakettreisiteenuste mittevastavuse eest, mis tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, üksnes juhul, kui need reisikorraldajad tõendavad, et mittevastavus tuleneb kolmanda isiku süüst ning on ettenägematu või vältimatu.

39 Järelikult on direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punktiga b vastuolus selline riigisisene õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud, et reisijal ei ole õigust saada reisikorraldajalt hüvitist osutatud pakettreisiteenuste mittevastavuse eest, mis tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduva reisiteenuse osutamisega, üksnes juhul, kui reisikorraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb kolmanda isiku süüst ning on ettenägematu või vältimatu.

40 Sellegipoolest peavad liikmesriigi kohtud riigisisese õiguse kohaldamisel seda tõlgendama võimalikult suures ulatuses asjaomase direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiiviga silmas peetud tulemus ning seeläbi täita ELTL artikli 288 kolmanda lõigu nõudeid (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Plamaro, C-196/23, EU:C:2024:596, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Ent nagu komisjon oma kirjalikes seisukohtades märkis, on niisugune kooskõlaline tõlgendus võimalik juhul, kui poolakeelset sõna „süü“, mida on kasutatud pakettreisiseaduse artikli 50 lõikes 3, mõistetaks sõnale „tuleneb“ käesoleva kohtuotsuse punktis 33 antud tähenduses; seda peab hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

42 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punkti b koostoimes selle direktiivi artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et kui pakettreisiteenuste mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu, peab reisikorraldaja selleks, et vabaneda vastutusest reisija ees, tõendama, et mittevastavus on tingitud kolmanda isiku süüst.

Teine küsimus

43 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et isegi kui reisija kasutas üht osa reisikorraldaja osutatud teenustest, võib asjakohane hinnaalandus, mida reisijal on nende teenuste mittevastavuse korral õigus nõuda, võrduda pakettreisi hinna tagasimaksmisega täies ulatuses, kui mittevastavus on tõsine.

44 Direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 1 sõnastuse kohaselt on reisijal „õigus asjakohasele hinnaalandusele iga ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, v.a juhul, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus tulenes reisijast“.

45 Niisiis peab selles sättes ette nähtud hinnaalandus olema kogu ajavahemikku, mille jooksul mittevastavus aset leidis, arvestades piisav. Lisaks on juba sedastatud, et hinnaalanduse asjakohasuse hindamine tuleb nii nagu mittevastavuse tuvastamine läbi viia objektiivselt, võttes arvesse sõlmitud pakettreisilepingust tulenevaid reisikorraldaja kohustusi (12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus FTI Touristik (pakettreis Kanaari saartele), C-396/21, EU:C:2023:10, punkt 39).

46 Nimelt nähtub direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 1 ja artikli 3 punkti 13 koostoimest, et reisikorraldaja kohustust hinda alandada hinnatakse üksnes neid pakettreisilepingus sisalduvaid reisiteenuseid arvestades, mida ei ole osutatud või on osutatud mittenõuetekohaselt, võttes arvesse, et reisikorraldajale niisugusest lepingust tulenevaid kohustusi ei saa tõlgendada kitsalt ja need ei hõlma seega mitte ainult neid kohustusi, mis on selles lepingus sõnaselgelt ette nähtud, vaid ka sellega seotud kohustusi, mis tulenevad lepingu eesmärgist (vt selle kohta 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus FTI Touristik (pakettreis Kanaari saartele), C-396/21, EU:C:2023:10, punktid 37 ja 38).

47 Seega peab kõnealuse hinnaalanduse asjakohasuse hindamise aluseks olema pakettreisis sisalduvate nende reisiteenuste hinnanguline väärtus, mida ei osutatud või osutati mittenõuetekohaselt, võttes arvesse osutamata jätmise või mittenõuetekohase osutamise kestust ja pakettreisi väärtust. Pakettreisi hinna alandamine peab vastama nõuetele mittevastavate reisiteenuste väärtusele (12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus FTI Touristik (pakettreis Kanaari saartele), C-396/21, EU:C:2023:10, punkt 39). Mida tõsisem on osutamata jätmine või mittenõuetekohane osutamine, seda suurem peab olema hinnaalandus, et seda saaks pidada asjakohaseks.

48 Niisiis, kui ükski reisijale osutatav reisiteenus ei vasta kokkulepitule ja reisikorraldaja ei ole tõendanud, et mittevastavus tuleneb reisijast, on viimasel direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 1 alusel õigus nõuda, et reisikorraldaja maksaks pakettreisi hinna tagasi täies ulatuses.

49 Arvestades samuti direktiivi 2015/2302 eesmärki aidata kaasa kõrgetasemelise tarbijakaitse saavutamisele, nagu on sätestatud selle direktiivi artiklis 1, peab reisijal olema ka õigus asjaomase pakettreisi hinna tagasimaksmisele täies ulatuses vastavalt selle direktiivi artikli 14 lõikele 1, kui hoolimata teatavate teenuste osutamisest on teenuste mittevastavus sedavõrd tõsine, et sel pakettreisil puudub eesmärk ja seega ei ole see reisija jaoks objektiivselt enam huvitav. Nimelt, kui see mittevastavus on nii ulatuslik, et muudab osutatud teenused pakettreisi eesmärgi seisukohast mõttetuks ja väärtusetuks, võrdub mittevastavus tegelikult pakettreisi teenuste osutamata jätmisega, mis annab viimati nimetatud sätte alusel õiguse reisi hinna tagasimaksmisele täies ulatuses.

50 Käesoleval juhul on seega eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kõiki asjaolusid arvestades hinnata, kas põhikohtuasjas kõne all olevad lammutustööd, ehitustööd ja toitlustusteenuste osutamata jätmine tõid kaasa selle, et põhikohtuasja hagejate pakettreis kaotas oma mõtte ja seega ei olnud nende jaoks objektiivselt enam huvitav. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab sellele järeldusele, peab hagejatel – vastavalt riigisisestele õigusnormidele, millega võeti Poola õigusesse üle direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõige 1 – olema õigus nõuda põhikohtuasja kostjalt kui reisikorraldajalt pakettreisi hinna tagasimaksmist täies ulatuses.

51 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et isegi kui reisija kasutas üht osa reisikorraldaja osutatud teenustest, võib asjakohane hinnaalandus, mida reisijal on nende teenuste mittevastavuse korral õigus nõuda, võrduda pakettreisi hinna tagasimaksmisega täies ulatuses, kui mittevastavus on nii tõsine, et see pakettreis ei ole reisi eesmärki arvestades reisija jaoks objektiivselt enam huvitav.

Kolmas küsimus

52 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud õigusega asjakohasele hinnaalandusele iga ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, ja õigusega saada hüvitist kahju eest, mis on tekkinud mittevastavusest, soovitakse üksnes taastada lepinguline tasakaal reisikorraldajate ja reisijate vahel, võttes arvesse reisikorraldajate tegelikult osutatud teenuseid ja reisijate makstud hinda, või on nende õiguste eesmärk ka sanktsioneerida reisikorraldajaid, et heidutada neid mittevastavust talumast.

53 Poola valitsus seab selle küsimuse vastuvõetavuse kahtluse alla seetõttu, et eelotsusetaotlusest ei nähtu piisavalt selgelt, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb nende õiguste eesmärgis.

54 Sellega seoses tuleb märkida, et ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise koostöö raames on üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud otsuse tegema (27. juuni 2024. aasta kohtuotsus Gestore dei Servizi Energetici, C-148/23, EU:C:2024:555, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

55 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õigusnormi tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis on vajalikud, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (27. juuni 2024. aasta kohtuotsus Gestore dei Servizi Energetici, C-148/23, EU:C:2024:555, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

56 Eelotsusetaotlusest nähtub aga piisavalt selgelt, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kas õigusega asjakohasele hinnaalandusele ja hüvitisele, mis on reisijatele ette nähtud direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõigetes 1 ja 2, soovitakse ühtlasi reisikorraldajaid sanktsioneerida ja heidutada, mistõttu tuleb hinnaalanduse ja hüvitise suuruse kindlaksmääramisel arvesse võtta asjaolu, et nende õiguste eesmärk on reisikorraldajaid sanktsioneerida. Järelikult on kolmas küsimus vastuvõetav.

57 Sellele küsimusele antava vastuse kohta tuleb märkida, et direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõigete 1 ja 2 sõnastusest nähtub, et – kui nendes sätetes ette nähtud eranditest ei tulene teisiti – liikmesriigid peavad tagama, et iga ajavahemiku eest, mil teenused on jäetud osutamata, ja igasuguse kahju eest, mis on tekkinud mittevastavuse tõttu, on reisijatel õigus saada reisikorraldajatelt asjakohast hinnaalandust ja hüvitist. Reisijatele neid õigusi andes võimaldab see säte taastada pakettreisilepingute sõlmimise ajal valitsenud lepingulise tasakaalu, sest see võimaldab esiteks nõuda reisikorraldajatelt, et nad määraksid uuesti hinna, mis vastab tegelikult osutatud teenustele, ja teiseks saada reisikorraldajatelt hüvitist kahju eest, mida reisijad on kandnud osutatud teenuste mittevastavuse tõttu.

58 Seevastu ei võimalda ei direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõigete 1 ja 2 sõnastus ega kontekst, millesse see säte kuulub, asuda seisukohale, et sättes ette nähtud õiguste reisijatele andmise eesmärk oleks ühtlasi võimaldada reisikorraldajate sanktsioneerimist mittevastavuse korral. Ei nimetatud säte ega selle direktiivi artikkel 13, mis sätestab reisikorraldajate ühtlustatud lepingulise vastutuse

korra, ei näe ette võimalust nõuda korraldajatelt sanktsioneerivat hüvitist. Direktiivi 2015/2302 artikkel 25, milles on ette nähtud, et liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse selle direktiivi alusel vastu võetud riigisiseste õigusnormide rikkumise korral, kinnitab, et reisijatele nende õiguste andmise eesmärk ei ole lubada reisikorraldajate sanktsioneerimist.

59 Lisaks ei saa ainuüksi direktiivi 2015/2302 eesmärk – aidata kaasa tarbijakaitse kõrge taseme saavutamisele – põhjendada selle direktiivi artikli 14 lõigete 1 ja 2 niisugust tõlgendust, mille kohaselt soovitakse selle sätte abil ühtlasi määrata reisikorraldajatele sanktsioonid. Nimelt on kirjeldatud kaitsetase kõnealuse direktiiviga juba saavutatud, andes reisijatele need õigused, et taastada reisijate ja reisikorraldajate vaheline lepinguline tasakaal osutatud teenuste mittevastavuse tõttu.

60 Eeltoodud põhjustel tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes ette nähtud õigusega asjakohasele hinnaalandusele iga ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, ja õigusega saada hüvitist kahju eest, mis on tekkinud mittevastavusest, soovitakse taastada lepinguline tasakaal reisikorraldajate ja reisijate vahel, mitte aga reisikorraldajaid sanktsioneerida.

Neljas küsimus

61 Neljandas küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2015/2302 artikli 3 punkti 12 tuleb tõlgendada nii, et avaliku võimu aktidest tulenevad olukorrad, nagu turismitaristu lammutamine ametiasutuse otsuse täitmiseks, ei kuulu mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ alla selle sätte tähenduses.

62 Olgu märgitud, et direktiivi 2015/2302 artikli 3 punktis 12 on mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ määratletud kui „olukord, mis ei ole sellele viitava poole kontrolli all ja mille tagajärgi ei oleks saanud vältida isegi kõigi mõistlike meetmete võtmise korral“.

63 Direktiivi põhjenduses 31 on selle mõiste ulatust selgitatud nii, et „[k]õnealused asjaolud võivad hõlmata näiteks sõjategevust, muid tõsiseid julgeolekuprobleeme, nagu terrorism, märkimisväärseid ohte inimese tervisele, nagu raske haiguse puhang reisisihtkohas, või loodusõnnetusi, nagu üleujutused, maavärinad, või ilmastikutingimused, mis muudavad võimatuks reisida sihtkohta turvaliselt pakettreisilepingus ette nähtud viisil“.

64 Lisaks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ sarnaneb mõistega „vääramatu jõud“, mille all peetakse silmas vääramatule jõule tugineva isiku tahtest sõltumatuid ebatavalisi ja ettenägematuid asjaolusid, mille tagajärgi ei oleks kogu rakendatud hoolsusele vaatamata olnud võimalik vältida. Seega, hoolimata sellest, et direktiivis 2015/2302 puudub igasugune viide vääramatule jõule, on Euroopa Kohus leidnud, et mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ täpsustab selle direktiivi raames mõistet „vääramatu jõud“ ning kujutab endast selle mõiste täielikku rakendamist (vt selle kohta 8. juuni 2023. aasta kohtuotsus UFC – Que choisir ja CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, punktid 54 ja 56 ning seal viidatud kohtupraktika).

65 Lisaks on Euroopa Kohus selgitanud, et direktiivi 2015/2302 artikli 3 punktis 12 kasutatud sõnad „vältimatud ja erakorralised“ käivad üksnes olukordade kohta, mida ei olnud võimalik ette näha (vt selle kohta 29. veebruari 2024. aasta kohtuotsus Tez Tour, C-299/22, EU:C:2024:181, punkt 74).

66 Sellest järeldub, et avaliku võimu aktidest tulenevad olukorrad saavad kuuluda mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ alla direktiivi 2015/2302 artikli 3 punkti 12 tähenduses üksnes siis, kui need olukorrad ei ole sellele asjaolule viitava poole kontrolli all ja neil on tagajärjed, mida ei oleks saanud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik mõistlikud meetmed, mis tähendab, et need asjaolud ei sõltu neile viitavast isikust, ja on ettenägematud.

67 Avaliku võimu aktide vastuvõtmist reguleerivad aga üldiselt nii menetlus- kui ka materiaalõigusnormid, mis tagavad eelkõige, et need aktid võetakse vastu läbipaistvalt pärast erinevate huvide kaalumist. Lisaks eelneb nende aktide täitmisele üldjuhul teatav avalikustamine. Niisuguste aktide vastuvõtmisest tulenevad olukorrad ei ole seega üldjuhul ettenägematud.

68 Käesoleval juhul leiab põhikohtuasja kostja, et kõnealused lammutustööd on avaliku võimu niisuguse akti tagajärg, millele ta pidi alluma, mistõttu sellest aktist tulenev mittevastavus vastab vältimatule ja erakorralisele asjaolule, mis vabastab ta kohustusest maksta põhikohtuasja hagejatele hüvitist.

69 Sellega seoses tuleb tõdeda, et direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punkti c kohaselt ei ole reisijal õigust hüvitisele, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb vältimatutest ja erakorralistest asjaoludest.

70 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas põhikohtuasjas kõne all oleva taristu lammutamine Albaania ametiasutuste otsuse alusel tekitas olukorra, mis ei olnud reisikorraldaja kontrolli all ja millel olid tagajärjed, mida ei oleks saanud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik mõistlikud meetmed. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kindlaks tegema, kas enne selle otsuse vastuvõtmist teavitati kõnealust reisikorraldajat või turismitaristut haldavat ettevõtjat menetlusest, mille tulemusel see otsus vastu võeti, või kas ta isegi osales selles menetluses või kas neid isikuid teavitati otsuse sisust enne selle elluviimist. Niisugune teave või kõnealuse ettevõtja osalus on piisav, kui direktiivi 2015/2302 artikli 13 lõike 1 kohaselt võib reisikorraldajat pidada vastutavaks mis tahes mittevastavuse eest, mille on põhjustanud tema reisiteenuse osutajad (vt selle kohta 18. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Kuoni Travel, C-578/19, EU:C:2021:213, punkt 35).

71 Juhul kui reisikorraldaja või ettevõtja osales menetluses või oli teda teavitatud, ei saa kõnealuse taristu lammutamist pidada ettenägematuks. Seda, kui osutatud teenused ei vasta kokkulepitule lammutamise tõttu, ei saa pidada olukorraks, mis ei ole reisikorraldaja kontrolli all ja mille tagajärgi ei oleks saanud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik mõistlikud meetmed. Nimelt, kui seda reisikorraldajat või tema teenuste osutajat teavitatakse niisugusest otsusest ja reisikorraldajale antakse piisavalt aega, et ta saaks nõutava hoolsusega pakkuda vastavalt direktiivi 2015/2302 artikli 13 lõikele 5 reisijale muid sobivaid teenuseid enne, kui see otsus ellu viiakse, ei saa asuda seisukohale, et reisikorraldaja ei oleks saanud vältida kõnealusest otsusest tulenevaid tagajärgi. Neil asjaoludel ei saa taristu lammutamine kuuluda mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ alla direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punkti c tähenduses.

72 Vajadusel korral välistab Albaania ametiasutuste otsuse alusel kõnealuse taristu lammutamise ettenähtavus ka selle, et reisikorraldaja võiks vabaneda oma kohustusest maksta põhikohtuasja hagejatele hüvitist vastavalt direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõike 3 punktile b, milles on ette nähtud, et reisijal ei ole õigust kahju hüvitamisele, kui korraldaja tõendab, et mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud pakettreisilepingus sisalduvate reisiteenuste osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu.

73 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2015/2302 artikli 3 punkti 12 tuleb tõlgendada nii, et avaliku võimu aktide vastuvõtmisest tulenevad olukorrad – näiteks turismitaristu lammutamine ametiasutuse otsuse täitmiseks – ei kuulu mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ alla selle sätte tähenduses, kui need aktid on vastu võetud niisuguse menetluse tulemusel, mis võimaldas sellistel huvitatud isikutel nagu reisikorraldaja või tema pakutavate reisiteenuste võimalikud osutajad neist aktidest aegsasti enne nende elluviimist teada saada.

Kohtukulud

74 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, artikli 14 lõike 3 punkti b koostoimes artikliga 4**

   tuleb tõlgendada nii, et

   sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et kui pakettreisiteenuste mittevastavus tuleneb kolmandast isikust, kes ei ole seotud reisiteenuse osutamisega, ning see on ettenägematu või vältimatu, peab reisikorraldaja selleks, et vabaneda vastutusest reisija ees, tõendama, et mittevastavus on tingitud kolmanda isiku süüst.

2. **Direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõiget 1**

   tuleb tõlgendada nii, et

   isegi kui reisija kasutas üht osa reisikorraldaja osutatud teenustest, võib asjakohane hinnaalandus, mida reisijal on nende teenuste mittevastavuse korral õigus nõuda, võrduda pakettreisi hinna tagasimaksmisega täies ulatuses, kui mittevastavus on nii tõsine, et see pakettreis ei ole reisi eesmärki arvestades reisija jaoks objektiivselt enam huvitav.

3. **Direktiivi 2015/2302 artikli 14 lõikeid 1 ja 2**

   tuleb tõlgendada nii, et

   selles sättes ette nähtud õigusega asjakohasele hinnaalandusele iga ajavahemiku eest, mil mittevastavus esines, ja õigusega saada hüvitist kahju eest, mis on tekkinud mittevastavusest, soovitakse taastada lepinguline tasakaal reisikorraldajate ja reisijate vahel, mitte aga reisikorraldajaid sanktsioneerida.

4. Direktiivi 2015/2302 artikli 3 punkti 12

tuleb tõlgendada nii, et

avaliku võimu aktide vastuvõtmisest tulenevad olukorrad – näiteks turismitaristu lammutamine ametiasutuse otsuse täitmiseks – ei kuulu mõiste „vältimatud ja erakorralised asjaolud“ alla selle sätte tähenduses, kui need aktid on vastu võetud niisuguse menetluse tulemusel, mis võimaldas sellistel huvitatud isikutel nagu reisikorraldaja või tema pakutavate reisiteenuste võimalikud osutajad neist aktidest aegsasti enne nende elluviimist teada saada.

Allkirjad